

det, som den nu vilde blive, hvis vi vedtog det nu foreliggende Grundlovsforslag. Man benyttede sig i den Grad af Stillingen, at man henvendte sig til det Landsting, hvor den almindelige Valgret aldeles ingen Indflydelse havde, for først at benytte dette, og siden hele Rigsraadet til at gennemføre sin Billie til Trods for, at Folket i sin Godtroenhed tidligere var gaaet ind paa de Indskrænkninger, som jeg før omtalte. Samlingen 1864—65 endte imidlertid med, at Folkethinget i April Maaned, efter at der havde været nedsat Fællesudvalg, forfastede Ministeriet Bluhme-Davids Forslag, saaledes som det var blevet ændret i Fællesudvalget, med 50 Stemmer mod 45. Jeg skylder her at sige, at gennem hele denne Vinter, hvori Forslaget blev noget ændret i liberal Retning, blev det atter og atter udtalt, den ene Gang efter den anden, at man forlangte intet andet Offer end den almindelige Valgret til Landstinget; paa de andre Punkter vilde man give Slip. Jeg mindes ja tydelig, at Geheimeraad Hall sagde, da Forslaget kom til Behandling i Folkethinget efter at være oversendt fra Landstinget: Saaledes som Forslaget nu foreligger, kan og bør hverken Rigsraadets eller Rigsdagens Folkething gaa ind derpaa; det Høieste, der kan forlanges, er en forandret Sammensætning af Landstinget. Jeg er strax klar over, sagde Hall, at vi maa have Rigsdag hvert Aar, og at Rigsdagen maa have sin gamle Bevillingsmyndighed efter 5te Juni Grundloven igen tilbage. Det var altsaa i den Form, som den var blevet udviklet af Medlemmer som Fenger, Tscherning og Jonnesbech, hvilke Mænd i Forbindelse med Kasper væsentlig have uddannet den Sædvane, efter hvilken Finantslovene blive behandlede. Det var det Gnefte, der forlangtes; det blev atter og atter gjentaget i Rigsraadets Folkething af de Nationalliberale: Vi vilde kun have den Indskrænkning i Valgloven og ville ingenlunde gaa saa vidt, som Ministeriet har forlangt. Men da var det, at det Vidunderlige skete, som visselig aldrig efter min Mening burde være sket, nemlig at S. A. Hansen samtidig i Januar Maaned 1865 begyndte sine Forhandlinger, først med Hoffjægermester Grüner og senere med Grev Frijs, hvad der førte til foreløbige Overenskomster i April 1865. Jeg kommer siden til at berøre dette ved at omtale den nuværende Conseilspræsidents Stilling til det Forslag, som S. A. Hansen havde forhandlet med Grev Frijs. Bluhme var imidlertid efterhaanden trængt mere og mere tilbage — man saar det Indtryk, at han

egentlig ikke sølte sig tiltalt af den Politik, der førtes — hvorimod David væsentlig kom til at føre Ordet. Folkethinget blev nu opløst den 5te Mai 1865, og der blev udstreuet Valg den 30te Mai, efter at, som sagt, Folkethinget med 50 Stemmer mod 45 havde forfasket det Grundlovsforslag, som Regjeringen havde forelagt, nu ændret saaledes, at der kun var det ene Punkt tilbage: Landstingets Sammensætning. Efterat Valget var foregaaet, samlede Rigsraadet igjen i August 1865, og der vil jeg da sige det ærede Medlem, som repræsenterer Frederiksberg (C. B. Nyholm), at han fra den Tid efter min Mening har en svær Skyld paa sin Samvittighed. Han var for godtroende ligesom jeg selv og Andre til visse Tider lige overfor Høire, thi han var mellem de 50 og den Første, efter at Folkethinget paany var samlet, til endogjaa ikke alene at medvirke til, at der kom en forandret Sammensætning af Landstinget, men endogjaa i Spidsen for Forslagsstillerne, og han var den Gang Fører for Mellempartiet, ligesom han medvirkede til, at Sagen kunde blive forhandlet i Rigsraadet, hvor denne Sag ikke hørte hjemme, men ubetinget burde have været over i Rigsdagen, hvad ogsaa Venstre fra første Færd hævdede. Men Rigsraadet og navnlig Rigsraadets Landsting skulde særlig benyttes til at rette et Dolkestød mod Rigsdagen og 5te Juni Grundloven, og man maa indrømme, at Dolkestødet til en vis Grad lykkedes. Følgen af, at det ærede Medlem gjorde det Skridt, blev, at man nu fortsatte Forhandlingerne, og Frijs og S. A. Hansen optog igjen deres Underhandling, og der blev nedsat et Fællesudvalg, saavidt jeg husker i September 1865, bestaaende af 15 Medlemmer fra hvert af Thingene, og deri havde den nuværende Finantsminister Sæde saa vel som Jonnesbech og Frijs og flere Godseiere. Jeg nævner udtrykkelig dem, fordi det var dem, som havde den væsentligste Ledelse eller dem, der spillede den væsentligste Rolle i Fællesudvalget. Jeg nævnte før, at S. A. Hansen og Frijs gjenoptog Forhandlingerne, og de optog dem vel at mærke med Tilfaldelse af Medlemmer fra Venstres Side, nemlig af Winther, Jens Jørgensen (Bjerregaard), Estrup og Jonnesbech. De 6 Herrer, som have lavet den ny Grundlov, saaledes som vi have faaet den, er altsaa egentlig de Herrer Ministre Estrup, Jonnesbech og Frijs fra Høires Side, og de tre andre af mig nævnte fra Venstres Side. Det var dem, som i Fællesudvalget havde opfundet det kunstige Maskineri, efter hvilket Landstinget nu er sammensat, og jeg skal gjerne tilføie, som det